

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

I ÅRG.

STOCKHOLM, 15 AUGUSTI 1912.

N:r 12.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ELISABETH KREY.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 4—1/2 5.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Distribuering i Stockholm:

Rikstel. Norr 585. Allm. tel. 209 68.

9 f. m.—7 e. m.

Prenumeration genom posten

Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.

För Utlandet 1 krona 75 öre i postanvisning till

tidningens expedition.

Annonspris: 20 öre per millimeterhöjd, större

annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Både då det gäller arbete, som fordrar ett omsorgsfullt utförande och praktisk duglighet, och arbete, som fordrar intelligens, stå kvinnorna lika högt som männen, men det gör mig ont att behöva tillstå att deras lön ofta är lägre — och detta är i sanning ett av de starkaste argumenten för kvinnans politiska rösträtt. — Olikheten i lönevillkor skulle vara omöjlig att upprätthålla, om kvinnorna hade samma rätt som männen att ställa statsmakterna till ansvar.

Lloyd George
Englands finansminister.

70 åhörare, huvudsakligen kvinnor, ehuru även en del män hade infunnit sig. Bland rösträttskvinnor får man visserligen den uppfattningen, att de ämnen som behandlades voro förut väl bekanta, men av uttalanden som gjordes, tycktes även rösträttskvinnorna med stort intresse följa kursen. Samtidigt hölls en kurs i *Ekerud*, vilket är en liten station några mil från Norrahammar. Där fanns ingen offentlig lokal, utan upplätos tvänne privata rum för ändamålet. Från stationen sett förefaller trakten föga bebyggd, men ändock och trots den då rådande starka kolden samlades varje afton vid Ekerud 40—50 personer, av vilka somliga haft 6 km. väg att tillryggalägga. Och det var ett sant nöje att få tala inför dessa kloka, intelligenta människor och att träffa samman med kvinnor, vilka troligen dagen lång haft ett drygt arbete i hemmet, men icke dess mindre klart fattade, att kvinnorna väl behöva ha allmänna intressen.

Sedan en tids avbrott i kursarbetet måst göras på grund av familjeangelägenheter, upptogs verksamheten ånyo i början av mars månad i *Vaggeryd* och *Skillingaryd*. Vaggeryd är ett järnvägs- och municipalsamhälle med c:a 1,000 invånare. Kursen hölls i därvarande godtemplarsal och var väl besökt, 100—200 åhörare. Som det sades mig, hade många af deltagarna aldrig reflekterat över att lagstiftningen över huvud taget kunde beröra kvinnorna, men nu började man inse, att så var fallet. I Skillingaryd, som har ungefär samma invånareantal, var publiken däremot fåtalig, c:a 40 personer, måhända beroende på de utpräglade religiösa intressen, som där råda. Det bästa intrycket från Skillingaryd var bekantskapen med en fru L., som i sällskap med sin man bevistade kursen; hon hade skaffat sig kommunal rösträtt för att kunna deltaga i det förestående landstingsmannavalet, och både hon och hennes man voro synnerligen socialt och politiskt intresserade samt vidsynta människor.

Nästkommande tvänne kurser förlades till *Gnosjö* och *Hillerstorp*. Gnosjö är ett litet samhälle vid Borås—Alvesta-banan, har 300 invånare och är bekant för sin uråldriga hemindustri och slöjd. Där fanns varken godtemplarsal eller annan större lokal, varför man helt gemytligt samlades i fröken Petterssons pensionat, där ett rum och en förstuga upplåtits. Att döma av den tillslutning kursen fick — närmare 100 åhörare — måtte Gnosjöborna, icke minst de kvinnliga, vara särdeles vakna. Efter varje föredrag vidtog livlig diskussion i de frågor, som behandlats, och den medhavda litteraturen rönt god åtgång. Grannsamhället Hillerstorp är en mycket gammal landsby, 1 km. från stationen med samma namn. Man hade berett mig på att icke där vänta någon som helst jordmän för "nymodiga idéer", alltså fick man vara beredd tala för tomma väggar. Stor var därför överraskningen, att första kvällen finna den lilla godtemplarsalen

Norsk höger och — svensk.

Vår riksdagshögers känslor och åsikter vis å vis kvinnorösträtten är efter riksdagen 1912 en uppenbarad hemlighet. Att detta i sin tur återverkat på en mängd kvinnors tankar och åsikter om partiet är tämligen klart. Så mycket mer som exempel från andra länder visa att konservatism och underkännande av kvinnovärde och kvinnorätt ej behöva gå hand i hand. Se blott på vårt grannland i väster! Som ljuv musik klinga budskap därifrån i våra öron, i vilka ännu genljudet av hrr Thyrens, Lindmans och Nyströms väl-talighet i rösträttsdebatten dröjer kvar. "Norges kvinnor ämna genom stortingsvalen i oktober skaffa sig allmän rösträtt", lydde det första budet. Det var ej egnat att överraska. Vi veta väl att de aldrig nöjt sig med en begränsning, som utesluter 2/3, de minst bemedlade av Norges kvinnor. "Alla partier, även högern, har uppsatt allmän rösträtt för kvinnor på sina valprogram", var nästa bud. Som i blixtljus sågo vi då våra egna högerherrar passera revy. Och jämförelserna gjorde sig själva.

Men faktum låter ej förneka sig. I ett land, där kvinnorösträtt redan praktiserats, där var och en kunnat övertyga sig om verkningarna, där ha alla partier enat sig om en utsträckning av rösträtten. Hur skall vår professorsdialektik kunna reda sig mot detta faktum? Förklaringsgrunden ligger ju visserligen delvis däri att i Norge stå cirka 300,000 kvinnor beredda att med valedeln i hand värja sin rätt. Men den väsentligaste orsaken ligger nog i den himmelsvida skillnad, som råder mellan den norska högern och vår nuvarande riksdagshöger. För att bestyrka detta påstående lämna vi ordet åt en av de ledande inom det norska hö-

gerpartiet justitieministern i den nuvarande ministären Fredrik Stang.

"Jag ser", skriver Stang, "i kvinnans rösträtt ett stort civilisatoriskt och politiskt framsteg. — Det är icke en reform, som med ett slag skall ändra vårt politiska och kulturella liv — och väl är det. Det är en reform, som först långsamt och efterhand skall utöva sitt inflytande. — Kvinnorna ha väntat. Då de 1907 fingo politisk rösträtt, skedde det med kraftig hjälp av högern. Men högern sade samtidigt: De få icke allmän rösträtt med ens, det får gå gradvis. Det gjorde vi, emedan vi ansågo, att det är ett konservativt partis uppgift att passa på att reformerna komma, då samhället kan taga emot dem. Och då högerns program uppsattes för tre år sedan, kom icke allmän rösträtt för kvinnor med.

Vi hava således dröjt. Och nu är tiden kommen att gå vidare. Den nya massan av valmän vi fingo genom kvinnorösträt-ten gled omärkligt och jämnt in i de gamla leden, och vållade intet störande. Nära 500,000 kvinnor hade rösträtt vid de senaste kommunala valen (vid dessa ha kvinnorna allmän rösträtt liksom männen), men allt gick dock som förr, och det är svårt att visa i vilken riktning deras inflytande gick. Vid de senaste stortingsvalen hade nära 300,000 kvinnor rösträtt. Skulle det nu till nästa val komma en ny massa kvinnor — cirka 200,000 — skall det säkert icke vålla större rubbningar än den första. Det kommer icke att riva upp något.

Här är praktiskt icke fråga om huruvida kvinnor skola hava samma rösträtt som män, ty det få de otvivelaktigt. *Frågan är bara, om högern skall strida emot. Och den frågan vill jag bedja alla högermän noga betänka.*"

Dessa behjärtade ord riktades till högern för att förmå partiet att upptaga allmän kvinnorösträtt på sitt program. Resultatet uteblev ej. Med glädje deltaga vi i de norska kvinnornas ljusa förhoppningar, men i glädjen blandar sig dock ett stänk av bitterhet och förödmjukelse å vår nations vägnar. Den nationernas fredliga tävlingskamp, som vi nyss bevittnat har stegrat vår nationella självkänsla. Vår stolthet över svenskarnas höga kroppskultur smälter till intet inför den sorgliga vissheten, att ett stort betydelsefullt parti på en annan vädjobana, där osjälvisk och opartisk rättrådighet samt vidsynt statsklohet fälla utslaget,

Martina Bergman-Österbergs samhällskurser.

Första terminens verksamhet.

Den 29 jan. anträdde undertecknad sin färd ut på den småländska landsbygden såsom ledare av de Bergman-Österbergska samhällskurserna. Det var med en smula skeptisk undran, huruvida detta upplysningsarbete skulle vinna någon förståelse bland dem det avsåg, som början gjordes. Ty man vågade ju knappast hoppas, att föreläsningar om våra samhällsförhållanden skulle i hög grad kunna intressera de kvinnor, som måhända hittills stått alldeles utanför sådant. I planen för kurserna ingick, att så vitt möjligt söka nå olika grupper av landsortens kvinnor, såväl dem som tillhöra de tätt bebyggda samhällena utmed järnvägslinjerna, som dem som bo i de avlägsna bygderna. Arbetet skulle samtidigt bedrivas vid tvänne närliggande platser, med föredrag varannan afton, och borde varje kurs omfatta minst 4 aftnar, varunder redogörelse borde lämnas för det viktigaste av kommunalförvaltningen, den allmänna hälsovården, fattigvårdens omfattning och organisation, äktenskapslagstiftningen, statsförvaltningen, riksdagen m. m. Därjämte skulle billig litteratur i nämnda ämnen tillhandahållas efter varje föredrag.

Den första kursen anordnades i *Norrahammar*, ett vackert beläget bruks-samhälle söder om Jönköping, där arbetarna äro kända som politiskt synnerligen vakna och målmedvetna. I Norrahammar finnes för övrigt en livskraftig F. K. P. R., vars ordförande anskaffat fri lokal i det s. k. föreningshuset. Kursen bevistades av omkring

kommer så långt efter sina norska partivänner. Och bland "jumbos" i sista ledet finna vi den akademiska ungdomens lärare och ledare, en Kjellén, Clason, Thyren och Lundström. Med gamle löjtnant Zidén känna vi oss frestade att utropa:

"Nu hava de gått som paddor nu blevo de efter igen."

Elin Wahlquist.

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 55 41.

Parfym- och Ramaffär.

CONSTANCE MALMSTRÖM

f. d. A. E. Schuldhels — Förmån grundad 1784

KAM- & BORSTAFFÄR samt rikhaltigt lager af Toiletartiklar

23 Regeringsgatan 23 73 C Drottninggatan 73 C

Allm. Tel. 112 42 Allm. Tel. 105 83

Ivar Haggströms Boktr. A. B.

26 Gamla Kungsholmsbrogatan

Allt slags boktryck.

LAGERSONS

SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

fyllt till sista plats; den rymde visserligen icke mer än 60 personer, men där voro alla åldrar representerade från skolbarnen till deras mormödrar. Och en följande afton, när en berömd predikant höll möte i Missionshuset, kunde fattigvårdsföredraget ändock samla ett 40-tal män, kvinnor och barn, vilket inte är dåligt, om man betänker konkurrensen. Äktenskapslagstiftningen tycktes vara av aktuellt intresse för Hilerstorp att döma av de många människor, som den aftonen infunno sig, långt fler än lokalen kunde rymma. Sista aftonen avslutades med ett rösträttsanförande och med utdelning av L. K. P. R:s flygblad, vilka rönt en strykande åtgång.

Därefter bar färden söderut till *Landeryd*, som ligger icke långt från Hallandsgränsen. Samtidigt anordnades kurser i *Refteled* och *Gislaved*. I *Landeryd* tycktes det sociala intresset hos kvinnorna ännu slumra, ty de första föredragen besöktes endast av 20 personer, men ökades antalet till omkr. 50 de båda sista. Det sades, att föreläsningar där voro i allmänhet föga besökta, och att de försök, som gjorts att bilda en föreläsningssällskap hitintills strandat på grund av invånarnas likgiltighet för saken. I *Refteled* åter, där man kunde väntat ringa tillslutning, blev det 35—50 åhörare, trots tiden nu var mindre lämplig — mitten av april månad — då värbetet var i full gång, och de ljusa aftnarna icke lockade till föredrag inomhus. I *Gislaved* växlade åhörarskaran mellan 80—150 personer. Ehuru allmänna meningarna i *Gislaved* icke lär gilla, att kvinnorna syssla med andra intressen än hemmets — F. K. P. R. har nog en ganska trögrädd jordmån därstädes — så tycktes där icke förty kunna finnas kvinnor, som väl förenade hem- med samhällsintressen. Den gästfrihet och vänlighet, som visades mig i *Gislaved*, höra för övrigt till de angenämaste minnena från denna reseturne med dess ibland förekommande besvärligheter och strapaser.

Slutligen styrdes kosan återigen norrut och rakt in i det vackra Mo härad till socknarna *Angerdshästra* och *Mulseryd*. Från *Smålands Taberg* tog det ungefär 2 timmar att resa efter häst till *Angerdshästra*, men då var man också ute på riktiga landet och i den härligaste natur, som nu stod i sin första ljusa grönska. I *Angerdshästra* och *Mulseryd* hade skolråden välvilligt ställt skolhusen till förfogande, där hade gjorts reklam för saken på bästa sätt genom att kungöra kursen efter gudstjänsten i Missionshuset. Då man känner till de långa avstånden i en föga bebyggd landskommun och vet, hur upptagna husmödrarna äro denna tid av året, verkar det nästan rörande att finna ett 30-tal åhörare vid föredrag, som ju ingalunda kunna locka på grund av ämnesvalet. Och den spända uppmärksamhet varmed föredragen åhördes sade mer än ord, att det bland allmogekvinnorna finnes icke blott kunskapsbegär och lusten att lära, utan också något av denna vaknande samhällskänsla, som om den främjas och vårdas förvisso skall komma utvecklingen tillgodo.

I *Angerdshästra* och *Mulseryd* höllos kurserna kl. 4 e. m. såsom varande den tid då husmödrarna lämpligast kunde lämna hemsysslor. I *Mulseryd* blev det endast omkring 20 åhörare, undantagandes vid söndagsföredraget, då det samlades ett 100-tal; det var ju helt naturligt att denna tid av året med det myckna arbetet i jorden, som krävde allas krafter, man ej kunde påräkna en större publik, och därför fick nu kursarbetet för denna termin avslutas.

Samtliga dessa kurser ha hållits av-

giftsfritt för deltagarna. Vid flertalet platser har godtemplarsalen förhyrts, då det i regel tagit för lång tid träffa uppgörelse med respektive skolråd angående skolsalens upplåtande; i de större samhällena torde dessutom skollokalen i regel vara för liten.

Det har visat sig, att den största tillslutningen vid föredragen varit under februari—mars månader, varför arbetet under denna tid ävensom januari torde lämna bästa behållningen. Lördags- och söndagsföredrag ha i regel varit mest besökta; för övrigt växlar åhörareantalet i hög grad beroende på oförutsedda faktorer, såsom god eller dålig väderlek, anordnandet av andra föredrag eller möten på platsen o. s. v. En sak av vikt är naturligtvis lokalpressens ställning; önskligt vore att tidningarna mer än hittills ägnade saken någon uppmärksamhet, redogjorde för kursernas syfte och ändamål samt uppmuntrade kvinnorna att begagna sig av tillfället att inhämta kunskaper.

Om det sålunda i stort sett varit endast goda erfarenheter från dessa försöksvis anordnade kurser i fråga om det intresse, varmed kvinnorna omfattat dem, kan detta med fullt skäl även sägas om männen. Hur uppmuntrad blir man t. ex. icke av att träffa samman med högersinnade lantmän, som säga: det är alldeles nödvändigt att våra kvinnor nu börja röra på sig och sätta sig in i tidens frågor, och om den kvinnliga rösträtten snart nog går igenom, vilket vi tro den gör, så går det inte an att våra kvinnor komma för långt efter städernas. Och många ha de män varit, som uttalat sin önskan att få kvinnorna kommunnalt och politiskt intresserade. Vid min fråga, om de inte trodde kvinnorna då skulle försumma hemmen, ha de svarat: Ja, men karlarna ha ju fullt av allmänna uppdrag och klara ändå skötseln av sina gårdar, och det är väl ändå orätt, att kvinnorna inte skola ha någon talan.

För en rösträttskvinna äro sådana uttalanden i hög grad glädjande, icke minst i tider, då särskilt amiraler och professorer i riksdagen och vid politiska möten röja en så förvånande kännedom om bondhustrurnas förhållanden, speciellt i fråga om omöjligheten för dem att under någon stund av dagen lämna "kök, visthus och ladugård", om det skulle gälla ett politiskt val. Måhända komma landsbygdens kvinnor att själva säga sitt ord i denna sak. *Gerda Planting-Gyllenbåga.*

Norges första kvinnliga hösteretsadvokat kommer en av de närmaste dagarna att få sin fullmakt, sedan hon nu bestått de nödiga proven inför hösteret. Det är fröken *Elise Sem*, som avlade juridisk ämbetsexamen redan 1901, men vilken erhöi fullmakt som sakkörare först år 1904, i det att den gamla sakkörarlagen förbjöd kvinnan att föra processer. Bredvid juridiken har fröken *Sem* livligt deltagit i kvinnörörelsen.

Redaktörsskifte i »Kvindevalgret».

Med augustinumret övertages redaktörskapet av det danska Landsförbundets för Kvinders Valgret medlemsblad *Kvindevalgret* av fru *Clinty Dreyer*, medlem av förbundets *Hovedbestyrelse*. Redaktörskapet har alltifrån tidningens startande för fem år sedan innehafts av den kända yrkesinspektören fru *Julie Arenholt*, som nu på grund av sin maktpåliggande statstjänst ser sig nödsakad att lämna det redaktionsarbete, hon skött med sådan sällspord skicklighet och framgång. *Kvindevalgret*, som i flera avseenden stått som mönster för *Rösträtt för kvinnor*, utkommer nu i en upplaga av 7,000 ex., en siffra, som måste betecknas som synnerligen god för en förening med omkring 11,000 medlemmar. Lika mycken framgång i fortsättningen är den önskan vi vid vaktombytet sända vår danska kollega.

Bär rösträttsmärket!

Som rösträttskvinnorna bäst själva veta, är det endast ett litet fåtal av dem, som hava för ständig vana att bära rösträttsmärket. Det synes mig dock, som borde detta vara en självskriven prydnad för den självförsörjandes enkla dräkt; i varje fall saknar man den utan vidare reflektioner endast hos de många, som under vintern uppskjuta sitt aktiva rösträttsintresse till sommar-månadernas relativa lugn, för att åter under dessas vila ytterligare framskjuta samma intresse till vintermånadernas mera dådkraftiga tid!

Vi skulle säkerligen med relativt mycket litet besvär kunna göra en hel del nytta med märket. Och en mera hövlig och diskret form för agitation kan väl knappast tänkas! Se blott på vitabandisterna, dem väl aldrig någon tänkt på att anklaga för samhällsomstörtande idéer, de bära i helg och söken sin hvita emaljrosett och bidraga endast genom detta till att inför många giva saken en påtagligare aktualitet än vad som sker exempelvis genom tidningsspalterna. Vårt mål är mera genomgripande än deras och tarvar sålunda minst lika genomförda och starka medel.

Man gör alltid nytta genom att bära rösträttsmärket. Men mest nytta gör man om man bär det under resor. Många, som året runt i sin hemort arbeta för saken, stå icke ut att ytterligare giva den omtanke under den korta semestern och avtaga därför märket, när kofferten packas. Beror det på överansträngning och medvetandet om välförtjänt vila, kan man ju ingenting ha att invända, utan får tacksamt notera orsaken. Men den är den enda fullt giltiga. Ty ingenstädes har man sådan hjälp av sitt märke som i järnvägskupén och på ångbåten.

Den som skriver detta står själv i tacksamhetsskuld till många okända kvinnor för mycket vackra och mycket behagliga små reseepisoder, dem mitt märke förskaffat mig. Särskilt minns jag en färd till en sjuk, börjad i tung ängslan och bävan. Därhemma höll märket på att komma ned i lådan: kanske blir det frågor och dagen kan bli trötande nog ändå. Emellertid segrade den mera hederliga delen av samvetet, och märket fick följa med. Det hela är just ingenting att berätta, endast att resan blev ljuvlig och god och att det lilla gula märket kom att bli symboliskt för en annan kvinna, som reste den vägen fram, och för vilken resan tydligen var en färd tillbaka till livet från döden. Vi två trötta och medtagna kröpo in i samma kupé, och hennes bleka kinder skulle säkert täppt till agitationen på en mycket dugligare rösträttskvinna än jag. Men hon kände igen märket och blev rörd som över en sak man för länge sedan gjort upp räkningen med och glömt, och när jag steg ut vid min lilla ensliga lantstation, visste jag, att mitt märke givit en återvändande den första impulsen utifrån om framtiden och livet, till vilket hon skulle in igen. Jag vet icke vem hon var, och vi talade icke mycket, men jag vet, att hon alltid kommer att vara en rösträttskvinna och att hon alltid kommer att säga sig vara det!

Sedan dess lägger jag aldrig ned märket, när jag skall ut bland främmande. Det gör mera nytta än man kan beräkna och sumnera, och det är också en geste, som aldrig kan bli missklädsam.

Och icke nog med att vi genom det komma i kontakt med vårt eget kön. Vi undgå också den unge välputsade herre, som soignerar sig i fönsterrutornas speglar och som finns på alla tåg. Märket ger konversationsanledning utan att han behöver söla sina fina handskar med att i onödan dra upp och ned i fönstret, men med den förklarande parollen "Jus Suffragii" återviner man den nyss hotade friden!

Lägg aldrig bort rösträttsmärket på resor eller hemma!

Gwen.

Från Älvsborgsförbundet.

Överdirektör *Widell* gav oss ett bra handtag, då han utredde, att kvinnörösträtten kommer att skada nykterhetslagstiftningen. Denna utredning, kompletterad med prof. *Thyréns* farhågor att kvinnorna skola genomdriva rusdrycksförbudet, är den ypperligaste sommartext man kan önska sig. Ty dessa försök till svartkonster tycks ha väckt en del organiserat nykterhetsfolk, som förut sovit för den betydelse för nykterhetslagstiftningen kvinnornas medbestämmanderätt skall ha. I vårt län ha vi visserligen i fem års tid talat om kvinnornas rösträtt på offentliga nykterhetsmöten, men i början gick det så till, att man själv fick begära få en plats för rösträtten på programmet, och det kunde till och med förekomma, att möteskommittéer diskuterade lämpligheten av att det talades rösträtt på nykterhetsmöten. Nu erkänner man oförbehållsamt, att kvinnans rösträtt betyder ett stort steg fram mot rusdrycksförbudet, och i sommar har det talats rösträtt på en massa ungdomsmöten och hembygdsfester i vårt län. Särskilt på *Dalsland* har intresset visat sig vara livligt. Vår första *Dalslands F. K. P. R.*, *Färgelanda*, har arbetat under mycket ogynnsamma förhållanden, men det ser ut, som om de senare bildade skulle få lättare. Vårt sista glädjeämne är *Torrskogs F. K. P. R.*, och vi ha gott hopp om att få en förening i *Bengtsfors* rätt snart. I den trakten tycktes man vara intresserad, vilket jag hade tillfälle att konstatera, då jag den 4 augusti på hembygdsfest i *Skåpafors* talade om "Kvinnorna och nykterhetslagstiftningen".

Men den bygden har också förmånen av att ha flera präster, som vill rättfärdighet på jorden och alltså också rättvisa åt kvinnorna, och man behöver ej i kyrkorna befara att få kvinnornas frihetskamp stämplad som synd, ett förhållande, som naturligtvis bör underlätta kvinnornas arbete. Och vi äro inte bortskämda hos oss, vi äro tacksamma för varje ärligt handslag.

S. W.

Trollhättans F. K. P. R.

förbereder en basar till förmån för agitationsskassan.

Stenstorps F. K. P. R.

frade den 28 juli medelst en friluftsfest sin 3-åriga tillvaro. Festplatsen, en vacker lövhage, var prydd med blågula och vitgula flaggor jämte andra tilltalande dekorationer. Sång utfördes såväl unisont som av en damkör; talarinna var fröken *Anna Grönfeldt*. Det härligaste väder rådde och deltagarna, över 400 till antalet, fortsatte i god stämning ännu några timmar festen med folklekar.

Den gula och vita bilen.

På initiativ av fru *Carolina Benedicks-Bruce* har d:r *Gulli Petrini* hållit en serie rösträttsföredrag på *Gottland* i *Visby* talade d:r *Petrini* i *D. B. V:s* paviljong i *Badhusparken* för en tacksam publik, mest bestående av badgäster.

Ute på landsbygden gick färden i en gul- och vitdekorerad bil, som naturligtvis gjorde god propaganda där den susade fram. I *Slite* bildade fru *Benedicks-Bruce* en filial till *Visby F. K. P. R.* efter d:r *Petrinis* föredrag, som av den intresserade församlingen mottogs med det livligaste bifall.

Till styrelse för den nya filialen valdes fröken *Alma Myrsten*, fru *Elin Holmqvist* och fru *Hilda Linder*.

Föredragsturnén i Skaraborgs län.

började med friluftsmöte vid *Björkelund* utanför *Skara* med fröken *Anna Grönfeldt* som huvudtalarinna. Mötet leddes av länsförbundets sekreterare, fru *Jenny Velander*, som är fröken *Grönfeldt* följaktigt hennes turné. En talrik och intresserad publik gav med livliga applåder sitt bifall till känna. Möten hava dessutom ägt rum i *Axvall*, *Falköping*, *Lerdala*, *Lundsbrunn*, *Kvänum*, *Stenstorp* och *Fyruna*. Det intresse och den förståelse, som mötte de båda talarinnorna, borgar för att även i västgötabygder kvinnorna vakna upp för nödvändigheten av att förvärva kunskap om samhället, dess liv och utveckling, historia och framtidsmöjligheter samt önskvärdheten av att kvinnornas intressen, som ju i eminent grad äro hemmens, bli framburna i statens ledande institutioner och bevakas av kvinnor i folkrepresentationen och i dess väljareskara.

LIFVÅRDBOLAGET BALDER

— ÖMSESIDIGT —

Huvudkontor: STUREGATAN 8, STOCKHOLM.

Alla **Balders** fonder — omkring 10 miljoner — tillhöra de försäkrade, som äro de enda delägarna i bolaget och ensamma förfoga öfver vinsten.

Balder har låga premier och årliga vinstutdelningar, hvilka pågått alltsedan 1892 och under de senare åren öfverstigit 100,000 kronor pr år.

Balder kan bevilja försäkring äfven utan läkareundersökning. Hafvandeskap utgör ej hinder för försäkring i bolaget. Äfven kvinnliga ombud antagas. (K. R. 403)

Kvinnorösträttens riksdagshistoria.

Av Gulli Petrini.

V. 1906 års riksdagsskrivelse.

Knappt hade riksdagen hunnit åtskiljas år 1905, förrän den stora överraskningen kom. Norge uppsade unionen. Så följde urtima riksdagen, koalitionsministären, underhandlingarna i Karlstad och den slutliga avvecklingen av unionen. Samtidigt med förhandlingarna i Karlstad pågingo valen till Andra kammaren. Det var frågan om de proportionella valen, som denna gång utgjorde det särskiljande mellan partierna, och valen gävo utslag till förmån för vänsterns ståndpunkt d. v. s. för majoritetsval. Sedan koalitionsministären avgått, bildades därför en frisinnad ministär med hr Karl Staaff som statsminister.

Kvinnorna började bli förhoppningsfulla. Kvinnorösträtten var i själva verket en enkel konsekvens av de frisinnades allmänna ståndpunkt. Alla de argument de anfört till förmån för männens allmänna rösträtt passade lika bra in på kvinnornas. Unionskrisen hade också satt sinnena i en viss dallring. Man kände instinktivt att det gällde att samla svenskarna till ett enigt folk och att låta alla goda krafter inom nationen komma till sin rätt. Kanske hoppades många också, att den omedgörlighet, som varit Första kammarens särmerke skulle ha fått en knuff, så att det kunde gå upp även för Första kammaren, att det inte alltid är en så säker position, som det kan tyckas, att säga: "Vi hålla på status quo, vi äro belåtna därmed, och utan vår medverkan kan ingen ändring ske." Den kan tvärtom framkalla krafter och händelser, som varken beräknats eller äsyftats.

Men det blev ingen kvinnorösträtt och föga av nationell samling. Visserligen voro kvinnorna nog så energiska. De anordnade möten med resolutioner, däri det begärdes att kvinnans rösträtt skulle medtagas i regeringens rösträttsproposition, och de re-

spektive rösträttsföreningarna samt en del andra kvinnoföreningar insände petitioner i samma syfte till regeringen. Slutligen uppvaktades excellensen Staaff av en deputation från flera kvinnosammanslutningar med samma begäran, men svaret blev bestämt avböjande på den grund, att om rösträttsreformen skulle utvidgas till att även omfatta kvinnorna, skulle följden bli, att hela reformen komme att betydligt försvåras och fördröjas.

De frisinnade hade kämpat så trööstlöst länge för att få fram en rösträttsutvidgning åt männen; de hade funnit så många stenar på sin väg, så många försök från Första kammaren att med "garantier" av ena eller andra slaget ta tillbaka med ena handen, vad man gav med den andra, att de inte ville nu, när en liten ljusning kommit, och de sågo en möjlighet att lyckas, vedervärga denna genom att försvåra frågan med upptagande av kvinnorösträtten. I den kungl. proposition om allmän rösträtt för män (och majoritetsval), som sedan avlätts till riksdagen motiveras kvinnornas uteslutande på samma sätt. Efter en redogörelse för de petitioner i frågan, som till regeringen inkommit, heter det:

"Väl torde den kvinnliga rösträtten i sinom tid komma att uppföras på dagordningen även hos oss. Men det är min bestämda övertygelse, att det skulle vara i hög grad oklokt att nu upptaga detta spörsmål och förbinda det med frågan om utsträckning av rösträtt för män. Den sistnämnda frågan har visat sig så svårlöst, att en inblandning i densamma av den i sig själv svåra och i varje fall till omedelbar lösning ej mogna frågan om rösträtt åt kvinnor förvisso skulle undanskjuta hela reformens lösning på obestämbar tid."

Men kvinnorna ville inte godvilligt finna sig i att uteslutas; de fortsatte

med sin agitation, men sände nu sina petitioner direkt till riksdagsmännen i stället.

Inte mindre än fyra olika motioner om kvinnans rösträtt väcktes också vid 1906 års riksdag. Hr Sjöcrona förnyade i Första kammaren sin motion om politisk rösträtt för kommunalt rösträttäggad man och kvinna. Hr Lithander, ävenledes i Första kammaren, föreslog en skrivelse med anhållan, "att K. M:t ville låta utarbete ett rösträttsförslag, upptagande politisk rösträtt även för gifta och ogifta kvinnor, att föreläggas riksdagen så tidigt, att dess beslut kan fattas före valperiodens slut". I hans motion ingick dock även ett förslag om ändring av den gemensamma voteringen i skattefrågor.

Hr Lindhagen ville ha bort alla s. k. streck och motionerade i Andra kammaren, jämte sju andra dess ledamöter, om att valrättsvillkoren skulle få följande lydelse:

"Valrätt tillkommer envar välfredad svensk medborgare, såväl man som kvinna, som före det kalenderår, varunder val äger rum, uppnått tjuguetå års ålder; dock ej den, som står under förmynderskap eller fattigvårdsstyrelses målsmansrätt."

Hr Hörnstén jämte fem medmotionärer ville att villkoren för rösträtt skulle bli desamma som i den kungl. propositionen utom däri, att § 15 riksdagsordningen skulle erhålla följande lydelse:

"Valrätt tillkommer envar välfredad svensk medborgare, såväl man som kvinna, som före det kalenderår, varunder val äger rum, uppnått tjugufyra års ålder, dock ej" etc.

Eventuellt ville de föreslå detsamma, men med sådana tillägg, att en gift kvinna, vars man stupade på konkurs, fattigvårds- eller skattestrecken, och som ej hade boskiltad, också skulle mista sin rösträtt.

En fransk bok om svenska författarinnor.

Några anmärkningar och synpunkter.

Av Kerstin Hård af Segerstad.

För kort tid sedan utkom i Paris en bok med titel: *Femmes écrivains d'aujourd'hui: Suède* av M:me Louise Cruppi, en mig hittills obekant författarinna. Boken i sitt vita omslag såg jag någon tid dagligen på en bokhandlares étalage vid Place du Théâtre Français. Den väckte min nyfikenhet.

Jag har nu läst den.

M:me Cruppi påpekar i inledningen den senare tidens starka tillväxt av författarinnor och frågar sig vilket deras tillskott till litteraturen varit. "En fråga av stor räckvidd, som", säger hon, "mången velat lösa definitivt på grund av ett fåtal exempel i hans närmaste omgivning." — I själva verket torde det vara för tidigt att bestämma kvinnans område inom litteraturen, då hon just nu rycker in där i tätare skaror, och detta vare sig man för detta ändamål hämtar exempel från litteraturhistorien eller den nu levande litteraturen. Man gör sig emellertid oupphörligt skyldig till dylikt och detta på ett irriterande och övertygat sätt, som måste väcka opposition. Jag tänker på bl. a. Vicomte de Brocs "Les femmes auteurs", där han alnar upp gränserna för kvinnans litterära kompetens, eller på Faguets i många hänseenden ypperliga bok "Le Féminisme", till vilken jag återkommer längre ned och ännu en gång tänker återkomma i denna tidning. Faguet skär där, utan baktanke, i all vänlighet och med faderlig hand för åt kvinnorna en bestämd del av den litterära steken: den lö-

pande och medelgoda produktionen; små älskvärda dikter och rörande romaner. "Må detta", önskar han, "bli kvinnligt och så godt som kvinnligt privilegium." Det är omöjligt att tycka om sådant, äfven då det kommer från en så uppriktig vän som Faguet. — Med ännu sämre exempel för ögonen skriver säkerligen M:me Cruppi nyss citerade ord. Men hur är det, vill hon icke själv söka visa — ej i avseende på form men innehåll — var kvinnornas väg genom litteraturen går?

Säkert är, att hon för de svenska författarinnornas vidkommande velat bestämma vissa generella drag. Och dessa generella drag ha nära nog samlat sig i en enda synpunkt, som oavbrutet, ja, tröttande ofta återkommer i boken: de svenska kvinnorna, författarinnorna, hysa ej tillbörligt intresse för det erotiska, de äro av religiös-asketisk läggning. Boken blir i detta hänseende ej blott "konstaterande"; den blir rent av polemisk.

Författarinnan hyser givetvis mindre sympatier för de "valkyrior" hon skildrar i inledningen — vilken i parentes sagt som historiskt dokument är föga tillförlitlig — än för den plötsligt i denna inledning ej långt från valkyriorna introducerade Ellen Key, som här med sitt tal om de isolerade, vilka sorgliga omständigheter undanhållit hem och moderskap, på ett egendomligt sätt bryter sammanhanget.

Vad den stackars Fredrika Bremer beträffar, så äro både författarinnans bristande sympati för henne och Mortensens bok om Fredrika Bremer orsaken till, att hon blivit behandlad som hon blivit. Man känner ju Mortensens uppfattning och den lilla medlidamheten hos honom, då han t. ex. i denna fråga säger: "Hon talar som den blinde om färgerna." Mortensens upfatt-

ning blir hos M:me Cruppi ytterligare accentuerad. Det är något av missräkning i hennes ton, då hon yttrar om Fredrika: "Ce n'est pas le droit à l'amour qu'elle revendique."*

Jag ger ännu ett exempel. M:me Cruppi talar om Jane Germandt-Claine och den hennes diktsamling som tillägnats Afrodite. Den smärtans kalk, som Jane Germandt-Claine där offerar åt Afrodite, "den", säger M:me Cruppi, "skulle Afrodite vägrat motaga, ty det är den Korsfästes". — Och så vidare.

Ett ständigt afstående tycker sig M:me Cruppi skåda överallt, och det irriterar henne. Ingen vill tömma bägaren, var och en lämnar den åt en annan. — Till en viss grad må häri ligga någon sanning. Det finns andra saker, som somliga tycka vara både intressantare och värdefullare, och vårt land har en del folk, som sätta sina ideal högt. Men det ligger en starkt förskjutande överdrift i att se allting ur denna synvinkel.

Vad det religiösa draget beträffar, som även det är mer individuellt än M:me Cruppi tror, så skulle enligt M:me Cruppi uppfattning det ligga något särdeles egendomligt för Sverige i föreningen kvinnosak och kristendom. Så torde icke vara fallet. Ingenting är naturligare än kombinationen av dessa bägge faktorer. Det finns t. o. m. fransmän, som anse den fullt logisk. Jag citerar Faguet: "feminismen är kristendom". Samt: "Sålunda äro kvinnorna på väg att skapa 'la femme forte de l'Evangile.'" "Denna starka, allvarliga, upplysta och rättframma kvinna..."

Och nu till författarporträtten. — Dock,

* Anmärkas kan, att en felaktig uppgift om två amerikanska resor, som Fredrika Bremer skulle gjort, troligen beror på missuppfattning av den Mortensenska texten.

**FÖRDELARNA FÖR
KVINNAN VID KÖP AV EN
SINGER SYMASKIN
ÄRO KÄNDA ÖVER
- HELA VÄRLDEN -**

Motiveringen till hr Lithanders motion är ganska belysande för den dåtida uppfattningen. Först påpekade han, att den allmänna rösträttsprincip, som man nu ville acceptera, med nödvändighet ledde till kvinnans rösträtt; eljes vore uttrycket allmän rösträtt en "grov osanning" och han ansåg därför de petitioner, som kvinnorna tillställt regeringen och riksdagen, fullt befogade, och anförde uttalanden ur dem. Men alldeles särskilt betonade han, att det kvinnliga inflytandet troligen skulle verka modererande på våldsamheten i den socialistiska politiken, och yttrade vidare därom: "Till detta — att kvinnan bliver ett skydd för familjen och det husliga livet gent emot partityranniskt våld — kan jag med skäl foga den erinringen, att kvinnan i mån av förmåga utgör ett naturligt stöd för nykterhetssträvanden och över huvud för ett religiöst och sedligt liv, en roll, som i vår tid är blott alltför nödvändig." Slutligen förebrädde han regeringen dess avvisande hållning i denna punkt och förklarade, att någon lång utredning av frågan inte behövde förekomma, varför den gott kunde hinnas med under dåvarande riksdagsperiod, "då det torde falla av sig själv, att en eventuell rösträtt för

EAU MONO

(Professor MONO)

Överträffat medel för erhållande av klar och fräsch hy.
Pris Kr. 3.—, 5 50, och 10.—.

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Riks Tel. 33 09. Allm. Tel. 311.

(KR 476)

innan dess, ehuru jag icke länge vill dröja vid bokens felaktiga detaljer, känner jag mig nödsakad visa på några oriktigheter. Jag undviker naturligtvis dem, som förut påpekats av andra. — Det är ingalunda riktigt att sparsamhet är ett svenskt nationaldrag, att "la flânerie" och "la nonchalance" äro oförenliga med folkkaraktären, att flera flickor födas ärligen än gossar, att männen "de bonne grâce" accepterat konkurrens med kvinnor inom sina yrken m. m. m. av litterär, social och psykologisk art. Jag opponerar mig mot uppgiften, att den romanska kvinnan under gammal tid endast skulle haft indirekt inflytande, tvärtom dömde hon som länsherre över sitt län, som "preud'femme" hade hon makt inom sitt skrä. —

Vad nu porträtten beträffar, äro icke alla goda. Bristande sympati och förutfattad mening ha gjort att Fredrika Bremer misslyckats, och jämte henne ha t. ex. Jane Germandt-Claine, ja, även Selma Lagerlöf** icke fått sin tillbörliga relief.

För Ellen Key finnes ju den varma sympatien. Men det har icke helt hjälpt. Ty en konflikt har vid denna skildring uppstått mellan M:me Cruppi beundran och hennes franska logik. Dock, trots den svä-

** Anmärkningsvis vill jag säga, att det synes mig som en ohövlighet, att den svenska översättarinnan af "Nils Holgerson", Thekla Hammar, icke nämnts på tal om övers. af denna bok, men väl författaren till företalet i denna översättning. Däremot har M:me Cruppi framfört sitt tack till M. Bellessort, som översatt "Gösta Berling" och "Jerusalem". — Det har måhända undgått M:me C., att M. Bellessort i företalet till sin övers. af "Gösta Berling" tackar fröken Hammar för gott samarbete. "Denna översättning", säger han, "är mer hennes än min."

kvinnor får samma utsträckning och samma former som den för män föreslagna".

Hr Lithander betraktade således kvinnorösträtten i viss mån som en konservativ garanti, åtminstone så tillvida som han ansåg, att kvinnan i egenskap av närmaste representant för hemmet skulle vara emot ytterligheter, en åskådning, som ofta förekommit hos den kvinnliga rösträttens vänner i denna kammare. Hr Lindhagen omtalade likaledes i sin motivering, att en del vänstermän vore rädda för den kvinnliga rösträtten, därför att de alltför mycket oroade sig för att kvinnorösträtten skulle bli en s. k. konservativ garanti, medan högermännen ofta fruktade motsatsen. Han ansåg också, att någon vidlyftig utredning icke behövdes. Verkingarna av rösträtten vore det tämligen lönlöst att söka utgrunda. "Den allmänna rösträttens princip är att samla alla medborgare till ett arbete för deras eget och det allmänna bästa. Då kvinnorna även äro medborgare och hava intressen att bevaka, måste de vara med."

I konstitutionsutskottet märktes det ock detta år, att någonting inträffat, så att även utskottet fått kännning av tanken på nationell samling. Visserligen ville utskottet lika litet som regeringen sammanblanda denna fråga med människens rösträttsreform, men utskottet beslöt dock hemställa om en skrivelse till K. M:t i frågan med en utmärkt motivering.

Riksdagens skrivelse var av följande lydelse:

Till Konungen.

Inom Riksdagen hava i särskilda motioner framställningar gjorts angående rösträtt för kvinnor vid val till Andra kammaren.

Uppenbart är, att det för samhället är av största vikt, att alla de medborgare, vilka kunna förutsättas äga den mognad och självständighet samt därmed följande intresse för allmänna ärenden, som göra dem skickade att inverka på statens angelägenheter, jämväl bliva satta i tillfälle härtill genom erhållande av politisk rösträtt. En sund och ostörd samhällsutveckling betryggas säkrast genom att samtliga de krafter inom staten vilka därför äga nödiga betingelser, kallas att i sin mån medverka och göra sin insats i det offentliga livet. Att dylika förutsättningar kunna förefinnas hos många av vårt lands kvinnor, torde icke med fog kunna bestridas. Då man numera verkligen vill hos oss ansluta sig till den allmänna rösträttens princip, synes det Riksdagen, som om tiden

right hon själv känner att klarlägga Ellen Keys åsikter, förvånar hon sig över, att denna i sitt hemland har så få anhängare. I sin iver att reda upp, ger hon, utan att själv märka det, till en viss grad orsaken. "Det är förargligt", utbrister hon, "att Ellen Key, så stor konstnär som hon är, icke gjort sig mödan att sammanfatta sina teorier i en liten verkligt klar bok." M:me Cruppi känner till Faguet's "Le Féminisme", och hon kunde där fått saken ytterligare förklarad. "Aldrig", säger Faguet om en av Ellen Keys böcker, "har en bok med tendens, som vill vara en tendensskrift och som överallt har tendensskriftens ton, mindre varit en tendensskrift... Jag förvånar mig icke över att M:me Key i sitt hemland anses vara feminist av några, antifeminist av andra. Hon skulle lika väl kunna gälla som konservativ och radikal, reaktionär och revolutionär." — Emellertid, och här framträder M:me Cruppi's personliga tänkesätt, hon kan visserligen för Sveriges vidkommande gå in på vad Ellen Key förordar, då hon icke tror oss kapabla till några excesser, men hon gillar icke Ellen Keys upphöjande av kärleken mellan människor till religion, lika litet som hon är med på — vid bedömande av Elin Wagner — att rösträtten blir religion, något som ju exempel-

skulle vara inne att taga under allvarligt övervägande, huruvida och i vilken omfattning politisk rösträtt kan beredas jämväl kvinna, gift likaväl som ogift. Att från direkt politiskt inflytande utestänga henne kan näppe-ligen sägas vara väl förenligt med införande av en så vidsträckt valrätt för män, som nu ifrågasättes. Hon har nämligen lika stora intressen att tillvarata i samhället som mannen och bör väl därför även sättas i tillfälle att genom deltagande i de politiska valen göra dem tillbörligen beaktade. Hårtill kommer, att kvinnan på grund av de henne särskilt utmärkande egenskaper är ägnad att utöva ett gagneligt inflytande i synnerhet på den sociala lagstiftningens område, såsom i fråga om fattigvård, sjukvård, undervisning och uppfostran. Då emellertid beslut om en så vittgående reform, som beredande av politisk rösträtt för kvinnor skulle innebära, icke bör fattas utan en föregående allsidig utredning rörande alla de spörsmål, som härmed stå i sammanhang, och då denna fråga dessutom är av den omfattning och betydelse, att densamma bör finna sin lösning oberoende av den nu förestående rösträttsreformen, har Riksdagen ansett sig endast böra hemställa om avlättande av en skrivelse i ämnet till K. M:t.

På grund av vad sålunda anförts, får Riksdagen anhålla, det Eders K. M:t behagade föranställa om en allsidig utredning av frågan, om och i vilken utsträckning rösträtt vid val till Riksdagens Andra kammare bör beredas jämväl åt kvinnor, samt därefter för Riksdagen framlägga resultatet av denna utredning jämte det förslag vartill densamma kan giva anledning. Stockholm den 17 maj 1906.

Med undersåttlig förordnad.

Ny kvinnlig stadsfullmäktig.

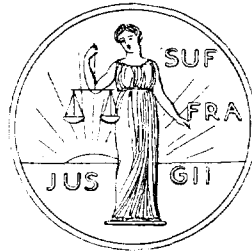
Å de frisinnades lista i Uddevalla har valts fotografen fröken Maria Lundgren.

Internationella landvinningar.

Mrs Chapman Catt har på sin världsomsegling i sällskap med den holländska Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt ordförande d:r Aletta Jacobs kommit så långt som till Manila på Filippinerna, varifrån färden går vidare till Kina och Japan. I sista numret av "Jus Suffragii" omtalar Mrs Catt, att d:r Jacobs hållit fyra rösträttsföredrag på Sumatra och skulle tala på åtta rösträttsmöten på Java. Åhörarna, som äro holländare, mottaga föredragen med förståelse och sympati, och överallt värvas medlemmar och bildas rösträttsföreningar, filialer till den holländska landsföreningen.

vis en av våra motståndare, Fredrik Böök, anser att den är. Men eftersom vi kommit in på detta kapitel, vill jag säga, att jag önskar befrä M:me Cruppi från det självtagna sörjandet över att rösträttens anhängare, som hon anser — eller andra anse —, hysa alltför vittgående förhoppningar. Den jämförelse med Norge M:me Cruppi gör i sin lilla recension, är för M:me Cruppi's damål otjänlig och visar blott ytterligare att rösträtten är vägen.

Hur svårt det är att bedöma typer, händelser och situationer, då man saknar sympati eller objektivitet, visar M:me Cruppi's arbete. Men det visar även vad hennes lediga penna kan åstadkomma, då dessa förutsättningar finnas. Så är förhållandet i synnerhet med hennes studie av Ernst Ahlgren, men även i någon mån av Hilma Angered-Strandberg. Det rent praktiska i läggningen hos dessa bägge kvinnor har, som naturligt är, funnit genklang hos den franska författarinnan, liksom deras klaröga iakttagelseförmåga, som är något i släkt med den franska. Hårtill kommer för Ernst Ahlgrens del att hennes gripande levnadshistoria måste fångsla, liksom hennes helgjutet ädla och originella personlighet. Äy henne har M:me Cruppi givit en levande bild.

Internationella rösträttsmärket

utfört av den danska konstnärinnan
FRU JOHANNE PEDERSEN-DAN

erhålls till följande pris:

Brons	0: 50
Förgylt	1: —
» med emaljbeard	1: 75
Silver	1: 10
Guld 8 carat	7: —
» 14 »	14: —

å L. K. P. R:s Expedition
6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Större rekvisitioner, varvid rabatt lämnas, ställas direkt till

Fru Johanne Pedersen-Dan
39 Griffenfeldtsgade, Köpenhamn.

Stockholms Nya Resandehem

STUREPLAN — Birgerjarlgatan 19 — (Kungsgatan 1.)
Rikstel. 77 50. Allm. Tel. 242 21.

Nytt — Förtärligt — Komfortabelt.
Rum från 2 kr. till högre pris. Veckorabatt gives.
Högaktningfullt E. LINDORM.

Nyare rösträttslitteratur:

F. A. Bather, M. A., D. Sc., F. R. S.: *Till de svenska männen.* Utgivet av Uppsala F. K. P. R. 6 öre; 4: 50 pr 100 ex.

Ezaline Boheman: *Riksdagsmannavalen 1911 och kvinnornas rösträttsfråga.* Utgivet av L. K. P. R. 3 öre.

Anna Bugge-Wicksell: *Gifta kvinnors kommunala rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 25 öre pr 100 ex.

Frigga Carlberg: *Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen.* Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Varför fru Håkansson's dotter gick in i rösträttsföreningen. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Carrie Chapman Catt: *Går kvinnorösträttsrörelsen framåt?* Jämte en kort biografi över Mrs. Catt av Ezaline Boheman. Utgivet av L. K. P. R. 15 öre.

H. E. Hallberg: *Kvinnan i hemmet och samhället.* Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.

Sigrid Kruse: *Nyktterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 90 öre pr 100 ex.

Selma Lagerlöf: *Hem och stat.* Utgivet av Falu F. K. P. R. 5 öre.

Klara Lindh: *Den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia i korta drag.* Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.

Sofi Lindstedt: *Varför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen?* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 5 öre.

Rekvisitioner ställas till

L. K. P. R:s Expedition

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Telefoner: Riks Norr 600; Allm. Brunkeb. 944.
Öppet alla vardagar kl. 3—4 e. m.

Brevlåda.

I. A., Hålsingborg, uppmanas att till Redaktionen uppgiva namn och adress för erhållande av svar på brev av den 1 d:s.

Rösträtt för Kvinnors

tolfte nummer innehåller bl. a.:

Lloyd George om kvinnorösträtten. Norsk höger och — svensk. Av Elin Wahlquist.

Martina Bergman-Österbergs samhällskurser. Av Gerda Planting-Gyllenbåga. Bär rösträttsmärket! Av Gwen.

Kvinnorösträttens riksdagshistoria. V. Av Gulli Petrini.

En fransk bok om svenska författarinnor. Av Kerstin Hård av Segerstad.

Från Älvsborgsförbundet. Av S. W. Notiser.

P.A. Colljns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

AFFÄRSREGISTER

Behöver skorna lagas?
så vänd Eder till Svenska Skosulningsfabriken, Norrlandsгатan 21. Skorna hämtas och hemsändes efter tillsägelse på allm. 248 40 eller riks 62 77. Obs! Billiga priser och prima materialier. (A. F. 776).

Vegetariska Matsalarna & Pensionatet
Drottningгатan 94, 1 tr. rekommenderas. Middag serveras från kl. halv 4—5. Tiden kan dock ändras efter överenskommelse.
A. T. 26055. *Augusta Rydell.* (A. F. 777.)

MÜLLERS CAFÉ

16 Norrlandsгатan rekommenderas. Särskilda matsalar för damer. Stora hygieniska Matsalar 1 tr., känt för sin goda, välglagade mat. Å nedre botten servering efter tyskt och svenskt mönster. Obs! Stor rabatt vid köp av kuponger. Obs! Ett omtyckt kaffe serveras hela dagen. Öppet till kl. en kvart före 12.

Ivar Öhrnbergs Bokbinderi

4 Observatoriegatan, Stockholm. R. T. 8203, A. T. 10432. Utför allt vad till yrket hör. Uppfostring och fernissning av kartor och planscher. Specialité: Förgylning för hand och press. Klädsel av skriv- och spelbord. Omsorgsfullt arbete och moderata priser. (A. F. 796.)

Agnes Hallbergs Modeaffär

Upplandsгатan 25
rekommenderas. Smakfulla hattar, moderata priser. Sorghattar på lager.
Allm. Tel. 116 02. (A. F. 797.)

Den Svenska Hattnälen

"Mode de la Suède"

fyller alla anspråk, enkel konstruktion, ytterst praktisk, högst elegant. Enda lösningen, begär omgående prospekt och prover från Hattnälsaffären Mode de la Suède, Hornsgatan 26, Stockholm.

Badläkare Clara Smitt-Dryselius

Ljusinstitutet Grevtureгатan 24 B
Råsunda Stråket 3
A. T. 42 25. R. T. Råsunda 84. A. T. Råsunda 184.

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: Drottningгатan 30.

Filialer: Humlegårdsgatan 11, St Paulsgatan 1, Upplandsгатan 34.

Agda Svenssons Modemagasin

Mästersamuelsgatan 65. Allm. Telefon 159 07
Rekommenderar sitt stora väl sorterade lager av alla nyheter i Modebranschen. Sorgsaker ständigt i lager. Pariser-Modeller. Obs! Billiga priser.

Ateljé Central.

Om Ni vill ha väl utförda porträtt och billiga priser, gå till Mästersamuelsgatan 71, andra huset från Vasagatan. *Hiss.* Visitt 3 kr., kab. 5 kr. pr duss.

Ateljé Central.

GUSTAF NILSSON

Damskrädderi

19 Riddareгатan 19

Allm. Tel. 268 92. Riks Tel. Ö. 1152.

RESTAURANT FREJA

19 Tunnelгатan 19

Matsalar och kafé 1 tr. upp

Frukost, smörgåsbord, varmrätt 75 öre. Middag, smörgåsbord, 2 rätter mat, 1: 25. Tesupéer 75 öre. Mottager inackorderingar på månad eller kortare tid. Nyreparerade matsalar och kafé.

Hotell Hägglund

Innehavare: H. Brolin

Nära Centralstation 36 Vasagatan, Stockholm Vid Central-Posthuset

Rekommenderar sina hemtrefliga och bista rum till moderata priser. Rikstel. 37 02. Allm. tel. 116 73

Stockholm, Ivar Högströms Boktryckeri A.-B., 1912.